

J E L E N K Ö R.

27. szám.

Pest szerda april. 2dikán.

1834.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (kinevezések; Tamásiban égés; halálozások; nagy lotteriai huzás Bécsben martz. 29ikén). Anglia alsóházi indítványok martz. 10—14ikén; tized miatt nyugtalanság; Irlandi új nevelő-intézetek). Franciaország (az egyesületek elleni törvény vitában Portalis, Gen. Pagès, Guizot és Pagét beszédei; új javaslatok a' czikkelyekhez, egyveleg) Spanyolország (amnestia; madriti hírek; Quesada szelid bánása a' carlistákkal). Németország (izraéliták köszönet-írása Granthez; Duná Rajna kapcsa). Elegyhírek. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYAR- és ERDELYORSZAG.

Pozsonyban martz. 26ikáig a' kerületekben folytatók RR. a' törvényi rendszeres munkálat magyarjának vizsgálgatását; azóta pedig a' nagyheti ajtatosságok miatt ülés-szünet van. — Nádor Ő Fensége Alesutról ugyan 26ikán érkezett vissza Pozsonyba.

Cs. kir. apost. Felsőgünk martz. 19diki legfensőbb határozata szerint a' m. kir. Helytartóságnál megürrült tanácsnokságra John Lajos ugyanazon hatósági titoknokot méltóztatott kegyelmesen kinevezni; továbbá febr. 25ikéről költ legmagasb végzése szerint Erdélyben a' balázsfalvi görög egy. káptalannál Lemény János iskolás kánonoknak fogarasi püspökké történt kineveztével, és Filipán Balázs prépost 's Kaján Demeter olvasó kánonok elhaltával megnyílt fokokkénti előlépésre, névszerint nagyprépostságra Papp Tódort, Sztojka Gabort olvasó-, Krajnik Simont éneklő-, Rácz Bazilt ör-, Nemes Jánost iskolás-, A-lutan Konstantint levéltári- (chartophilax) és Boér Istvánt utolsó kánonokká, mint említett fogarasi püspök Lemény János által legfensőbb jóváhagyásra fölterjesztetteket megerősíteni méltóztatott. Végre Ő Felsége mint az arany-gyapjas rend fejedelme, e' rendnek negyedik százados ünnepe előfordultával, 12 személyre 's egyre egyre évenként 200 pengő frtal jövedelmező alapítvány részesévé, többek közt báró Szörényi Józsefet kinevezni; — Febr. 26iki legfensőbb határozata szerint pedig Budán tartományi hadi-fizetómesterré, eddig ugyan e' üzető-hivatali ágazatban ellenőr Fischer Aloizt; ennek helyébe ellenőrré Nagel Ferencz pozsonyi hadpénztári tisztet; 's Beszterczebányára hadi pénztárnokká Kuhn Vilmos eddig Debreczenben volt hadpénztári tisztet méltóztatott rendelni.

Királyunk Ő Felsége martz. 18iki legfensőbb határozata szerint cs. fcsos és bántáblai közbiró gróf Sermage Károly Pétert a' zágrábi kerületben iskolás és tanulmányok főgazgatójává méltóztatott kinevezni.

Fels. Urunk a' nagym. m. kir. udvari Kamara jegyzőkönyv-íktatóját Schröckmayer

Györgyöt sok évü buzgó szolgálati méltó tekintetéből egész fizetéssel nyugalmazni kegyeskedett; a' nagym. Kamara pedig Kinl Kristóf terezováczi ellenörködő sómázsamestert hasonló de nagyobbított diju tiszt tulajdonnal Barsra szállította által.

Losoncz martz. 23ikán. Tegnap Tamásiban, Losonczhoz egy óranyi járatu faluban, vigyázatlanságból tűz támadván a' széldüh annyira elhatalmaztatá a' minden segédnek emészto harapódzással daczó lángokat, hogy azoknak 120 ház és c.úr, ev. parochia 's csak a' mult évben állított iskolaépület a' hozzá tartozókkal, megyei katonaelettár, két kised, és számos marha lett áldozatjává, 's 40 ezer pengő fra menő értéket oszlattak füstté és hamuvá. Nógrád e' jelesb falujának tehető lakosai mindenüktől, a' szó legszorosb értelmében, megfosztatván, az éhség lankasztó inségének 's a' folytoni vihardühöngésnek kitétetvén a' vallás vigasztaló nyugtatásával egyesülten csak a' tehetősb nemes szívek, Losoncz 's Kubinyi Ágoston és Görög János urak példajaként (számos kenyérral, pénzzel és borral táplálván ma ezek a' tönkre égteket), adakozásaik — miért könnyezve esdekel nem csak Nógrád, de a' szomszéd és távolabb megyék tehetősbínél is a' szenvedő 500 leégett, — törleszthetik le a' méltán elindult könyzárport.

Kassa és Rozsnyóru: A' jászói praemonstráti szerzetes kánonokrend mintegy 70re menő tagjai közül, az idén egymás után már több érdemesbeit veszté halálozás által. Keresztesy debrői, 's Héber jászói plebanusokon kívül martz. 20dikán egyszerre kettőt, Krizsán József kassai és Tóth János Vilmos rozsnyói gymnasiumi professorokat. Mind a' négy jeles tagja volt a' jeleskedhetőbb rendnek. Cholerában egy se halt meg.

Bécsben martz. 29ikén vont lotteriai nyertes számok e' következők: 12,306 számé mint főnyertesé az 1142 szám alatti belvárosi ház. Bécsben in der obern Bräunerstrasse, vagy e' helyett 80 ezer fr. pengő; a' 41,584 számé mint másod nyertesé Hintern-Stützenreith nevü falusi jószág, vagy helyette váltságul 20

ezer pengő; 92,753 számé Wüdenhof és Gernfalusi jószágok, vagy váltságul helyettük 12 ezer fr. pengő; 60,983 szám nyert 3 ezer pengő frtot; 106,417 nyert 2 ezer pengő forintot; 24,760 nyert 1600 pengőt; 111,471 nyert 1200 pengőt; 109,279 nyert 800 pengőt; végre 27,956; 54,662; 73,333; 73,668, 92,376 számok külön mindegyik 400 pengő forintot. Magyarországra nézve nem lesz fölösleg megjegyeznünk, hogy a' másodnyertes tudniillik: 41,584, 's a' 73,333 számok, amaz falusi jószággal vagy helyette váltsági 20 ezer pengővel, imez 400 ezüst frt. nyereséggel Guttman Mátyás pesti nagykereskedő által adatnak el, 's így igen hihetőleg magyarországiaké legalább e' két nyereség; ezekre csakugyan örvendeztető vala idei nagyszombatunk.

A N G L I A.

Az alsóházban martz. 10éről felhozhatni még Buckingham ur jelentését, hogy majus 26ikán indítványt szándéka behozni a' párviadal (duell) megszüntetése miatt 's továbbá válaszmány-nevezést kívánni, melly a' részegesség-ritkító módokat nyomozná ki. Mielőtt ezen ülés alatt a' hadiköltség iránt kezdenék a' vitát, Fancourt őrnagy felállá, 's azt kíváná, hogy ezen indítványhoz a' britt seregnél a' korbács-büntetés tökéletes megszüntetése záradék gyanánt iktattassék. A' szónok nem elégtelt meg a' ministerek azon nyilatkozásával, hogy a' testi büntetések megszüntetését mindenkép igyekeznek előmozdítani, mert a' legutóbbi parancsban is, mellyben azt a' hadi titoknok az illető ezredesekkel tudatá, az egész dolog szinte a' réginnél marad. Különösen fenakadt a' parancs azon szavainál, hogy testi büntetést csak „engedetlenség (insubordinatio) 's egyéb gyalázatos tettekre“ szabhatni. Ezen két kifejezés, ugy mond, F. ur igen tág értelmű 's önkényes magyarázhatása; ennél fogva nem igen bő reményt nyujt a' britt seregben a' testi büntetések megszüntetésükre. Indítványa mindazáltal szavazáskor 227 szóval 94 ellen félre vettetett. — Az alsóházban martz. 13ikán. Althorp lord Wilks ur kérdésére a' kormánynak elhatározottan azon elv mellé állását nyilatkoztatá, hogy a' születések, házasságok 's halálozások közös bejegyzés-módját fogja előterjeszteni, mihez képest a' Brougham által jelentett indítvány részére nyilatkozott. Minthogy azonban a' kormány B. ur indítványát részlegesen (en détails) még nem ismérné, nem mondhatja meg, mennyire fogják azt a' ministerek elfogadhatni. (Ezen közös bejegyzés a' disszenterok fő

panaszát fogná megsemmisíteni, mivel eddig csak az angol egyház által vitt bejegyzések voltak öröklési 's t. esetekben a' törvényszékek előtt törvényes erejük meg ezeknél is).

Az alsóházi ülésben martz. 14ikén Brougham ur említett indítványa először olvastatott fel. Althorp lord azután nyilvánítá, hogy ő martz. 26ikán az ülések (elhalasztatását) april. 14ikeig indítványa hozandja. O'Connell ur erre indítványát az unio-felbontás iránt april. 15ikéről 22ikére halasztá. Ennek következtetésében a' ministerek is a' ház összehívását e' napra halasztották.

Martzius 13ikán Rathkeale-ben Limerick grófságban a' tizedek végett nyugtalanság ütött ki. A' törvényházban tized-ülésnek kellett volna lennie. A' környékből ezrenként összesereglett a' parasztság, körülfogá a' törvényházat, legyűré a' esendkatonákat, kik bajonettjokat ellenök szegeztek, azután berohant a' házba, hol minden papiroost, 's könyvet összeszaggatott, minden bátort összetört. Személyes szerencsétlenség azonban nem történt. A' kir. ügyvéd egy csapat vasassal érkezett Limerickbe, más tized-ülést tartandólag.

Martz. 12ikén Grey gr. 70ik évét töltötte be, 's a' grófné fényes esti mulatságot (soiréet) adott. Martz. 13ikán érkezett Londonba feleségestül Trikupis ur a' görög követ. — Dublinból martz. 11ikéről következő irnak: Irlandban az új nevelőintézet igen sükeres foganatu a' buzgó, növekedő 's babonás ellenszegülés daczára is. Az intézettel már több, mint ezer iskola áll kapcsolatban, több mint 140,000 növendékkel, és számos folyamodás vár megfontolást hasonló iskola felálltatása végett. Ulster tartományban, hol leginkább erőködtek a' rendszer ellen, a' társaság iskoláji 331re mennek, 32,020 tanítvánnyal, ezenkívül 67 iskola van készülöben. A' rendszert éjszakon igen megkedvelték, 's a' felvigyázó, ki eleinte az egész tartományra ügyelt, most alig képes két grófságra felvigyázni. —

FRANCZIA ORSZÁG.

Az egyesület-törvény iránti vitát martz. 11kén Portalis így folytatá: Ugy vannak a' kormányok a' politikában, mint az egyes férfiak. Ha a' férfiak küldetésöktől eltérnek, 's annak zászlóját is elhagyják, 's vezér doctrinájokat (tanjokat) eltagadják, megvettetnek; ha a' kormányok elveiktől eltérnek, 's eredetöket meghazudtolják, megvettetnek, ehez pedig közel a' megbukás. Napoleon tanácsnoki egyesülési szabadságot megtámadni soha sem

szándekoztak, e' just azonban nem kell össze-
zavarni a' bizonyos számban összegyülekezési
jogával. Tetemes számu személy gyülekezete
bizonyos tekintetben törvényi hatalom 's csend-
őrségi vigyázat alá esik; de az egyesülés
minden összegyülekezéstől különöleg némikép nem
is materialis (anyagi) körülmény, mellyet csak
árulás és statuskémlés vagy titkos politia ál-
tal tarthatni szemmel. Egyesülve lehet az em-
ber, 's még sem gyül soha is össze. Az egye-
sülési jog olly szent, mint a' gondolkodásé.
Semmi időben sem igyekeztek az egyesülési
jogot bántani, kivévén, a' vallási zsarnoklás
idejében. Ha megtiltatik a' polgárnak az ös-
szegyülés, azért az egyesülés soha sem tilta-
ték meg neki. Ha kételkednének Uraságtok,
hogy a' javasolt törvény nem csak a' gyüle-
kezetek, hanem az egyesületek ellen is van
irányozva, olvassák bár czímét, az ennek elis-
mért, elfogadott czélja. Azért nem akarják a'
személyek számát meghatározni, melly a' gyüle-
kezetet törvénytelené tehetné. Imen kö-
vetkezik, hogy ha két három személy együtt
van, azon ürügy alatt, hogy nem hatalmazott
egyesülethez tartoznak, üldözhetni őket. Ha
talán igen szigorú elítélés érne barátunkat, 's
mi a' nemzet rokonérzéséhez (sympathiájához)
akarnánk folyamodni, vagy némi aláírási terv-
ről tanácskoznánk, vagy többen együtt vala-
mely hírlapot olvasnánk, a' csendőrség ha-
talma alá esnénk. Gondolatinkat előleges fel-
hatalmazás nélkül polgártársainkkal nem közöl-
hetnők, barátink tanácsát ki nem kérhetnők.
Foglalatossági, nemzetségi 's mulatsági minden
gyülekezet gyánussá lehetne, 's az igazgatás
önkénye alá vettetnék. A' törvény nem mond-
ja, nem akarja mondani, hogy egyedül a' po-
litikai egyesületek 's gyülekezetek ellen van
irányozva, hogy a' statushatalom a' kifejezés
ezen határozatlansága által mindent megró-
hasson és soha rövidséget ne szenvedjen.
Igen is, a' kormánynak kell magát védelmez-
nie; de annyira terjed é már ezen védjog,
hogy a' polgárokat önvédelmi jogtul kell é
megfosztani. 'S minthogy fegyverrel visszaél-
hetni, tehát a' polgárokat is le kell é azért
fegyverzeni? Vigyázzanak az Urak, egyesü-
letekkel kerítvék, Franciaországban legna-
gyobb egyesület pedig a' nemzeti őrség, 's az
fegyveres. — Az egyesülési just erő csapás
messzebb hat, mint az Urak gondolnák; va-
lamennyi polgárt sújtja az, ki szükségesnek
érzi, hogy minden kormány daczára egymás-
nak segéd kezét nyujtson, pedig a' kormá-
nyok mulandók, 's ezeket amazok túlélék. A'

kormány Franciaországban csak individu-
mokat akar; mi következik abból? Hogy e-
gyedül marad 's elszigetelve fog részvétlenek
's ellenségei közt állani. Csudálhatni, hogy
a' ministerium a' törvényszerűséget annyira
nem vitte, hogy királyi őrséget állítson, és
schweizi ezredeket fogadjon. Az angol kor-
mány, mellyet szüntelen pengetnek, (mert in-
kább irigylük tartósságát, hogysen eredete
hasonlóságával dicsőítve éreznék magokat) a'
néppel tart, különféle egyesületeiben részt
vesz, közéje vegyül, mert szabad népnek foly-
vást szüksége van gondolati, érzeményi, 's
rokonvonzalmi cserére. A' helyett, hogy a'
statushatalmat az emberjogok társasága ellen
ennek megtiltatásával védenék, tanácsosb len-
ne nyilvános rendi 's monarchiai társaságot fel-
állítani. Ez által monarchiai elveket lehetne a'
társaság minden osztályiba hinteni, 's az új
országoló ház ezerszer biztosítvább lenne így,
mint azon tömérdek bajonnettel, mellyek olly
tenger pénzbe kerülnek. Hogy némelly dühös
szaválás kedvetlenségét kikerüljétek, hogy a'
nép felszínén felforradástól megóvakodjatok, a'
zsarnokság nyugtalan és sükeretlen szerepét
ragadjátok meg. A' megyeispánok az elégtelen-
lenek száját be fogják ugyan dugni; 's nem
lesz többé vizshangra találó panasz. Ez majd
egy darabig így fog tartani, de azután jaj azon
kormánynak, melly minden panaszt, minden
elégtelenséget, minden kérelmet egyetlen
szózatban kényszerített egyesülni, egy végte-
len, rettentő szózatban, melly nem csak a'
fellegvárakat (citadellákat) 's külön erősege-
ket porba gázolandja, hanem talán a' menekvés
vég horgonyit is szétzuzandja. Emlékezzetek
meg, hogy Chateaubriand és Hyde de Neuville
szavai még julius harcászai kiáltási közben is
hallattak; emlékezzetek, hogy Dupont de l'Eure
X. Károly utolsó követházának alelnöke
volt. (általános megindulás). A' sors akará,
's kétségkivül akarni fogja, hogy az egyesü-
letek ellen ugyanazon hévvel szavaztassék
törvény, mint akkor a' népszerű sajtó ellen.
Ah! ha igaz volna, hogy e' házban ellensé-
gitek vagynak, kik a' fenállót minden módon
fel akarják bontani, azok bizonyára síetni fog-
nának e' törvényt szavazni, mellyet csak az-
zal igazlanak, hogy a' párisi főcsendtsizt
mérsékelve fogja gyakorlani azt; ki ellen a-
zokban több a' szemrehányás, mint valaha De-
lavau 's Maugin uu. ellen volt. A' páirkamara
terhes, a' tanács (csendtsiztségi) közönséges
vétségekről ítéljen; következése az lesz, hogy
a' panaszló hatalmában lesz azon törvényha-

tóságot választani, melly neki legtöbb sükeri 's győzödelmet, azaz elítélést ígér. E' törvény tovább az új követválasztás előtt terjesztetik előnkbe. Hogy értesíthetjük egymást a' kijelelték (candidatusok) felől politikai gyülekezetek nélkül. Talán kivételt fognak erre nézve tenni; mert ha nem, a' választóknak egyenesen az ispán kijeleltét kellene elfogadniok. — Honnan következik, hogy a' polgárokat elszigetelték, 's a' hírlapok hatalmát öregbítették, 's minthogy e' hatalom nektek még alkalmatlanabb, a' hírlapokat is el fogjátok nyomni. E' naptól fogvást azonban megszüenend minden hitel, mert nem lesz nyilvánosság, a' kereskedés megsemmisül, mert szabad népeknél a' hallgatás leginkább nyugtalanít, 's ezer szózat fogja e' napon ismétleni: szerencsétlen Franciaország! szerencsétlen király! "Utána Jacqueminot gen. a' törvény mellett, Salverte ur ellene szólt. Salverte után Barthe ur hosszú beszédben, mellyben de Ludre urnak azt mondja, hogy olly társaságot, melly nem lázadásra, hanem csatára készül, se a' republica, se a' császárság meg nem szenvedett volna.,, Eltűrhetjük e' úgy monda, hogy rendes kormány mellett, nyugottan más ezzel ellenséges kormány támadjon, olly társaság, melly saját-eltörlést, 's királygyilkolást hirdet? Ha e' törvényt az urak szavazni fogják, azt, higyük el; nemzetelleninek mondani nem fogják, sőt egész Franciaország helyben fogja hagyni azt.

Martz. 12kén a' vita folytában G. Pagès ur következőleg beszélt: A' mostani miniszterek közül hárman a' restauratio alatt magok is részt vettek az egyesületekben; Broglie ur a' sajtó baráti czimű társaságot alapítá; Guizot ur a' „segíts magadon-t“ 's Barthe ur carbonaro volt; 's mindezt a' büntető törvénykönyv 291 cikkje daczára. Kérde tovább: ha e' kapcsolatok buktatták e' meg az akkori rendszert, ha a' juliusi történetek, az ordonnance-ok előre nem látott következményei vagy kidolgozott tervéi voltak e'? A' szónok kimutatja tovább, hogy csak elnyomó rendszabások által lettek az egyesületek veszélyesekké. Én távol vagyok csapongó elveket javasolni 's javolni. Én mindennek előtt ezen ifjúságot ohajtanám megóni, melly az élet komolysága ellen még nem harczott 's az idő fonákságival 's az emberek romlottságival ismételten levén a' jövődöt szépíti álmaival. De hát nincs elég eszköz az egyesületek ellen? Mi marad végre azon regényes kalandi tettekből, mellyekre

az ifjúság nemes érzelmiben ragadtatik? Elárvelt háznép, elhunyt élet; 's néhány vércsepp a' vérpadon. (Schafot) Nem, titkos társaságokban soha sem alapul a' népek függetlensége. Uraim, kiméljék Európát meg új zündüléstől, vessétek félre a' törvénytervet, hirdessék ki az egyesülési jogot, 's egyedül a' gonosztévő társaságokat büntessék; 's ha tán a' kor kislelküése Uraságtokat szomorú szavazásra kénytené, rövidítsék meg legalább tartása idejét a' jövő ülésig szorítva. — Utána Guizot felelt, 's kinyilatkoztatá: mi része volt neki az emberjogok társaságában; ő abban ugymond addig maradt, míg a' kamara, mellyben a' 221 felirása elfogadtatott, megalakult. A' 291 cikkelyről igaz, mondotta, hogy nem hiszi, annak örökké a' fr. törvényhozásban fenmaradását; 's ő még most is e' szempontban van; de a' napot, mellyben az megszüenend, nem határozhatja meg. Félénkségről vádolnak ugymond bennünket mindig. Kik félénkek? Mi é, kik erővel állunk a' pártok ellen, hogy a' bátorságot 's rendet fentartsuk, vagy azok, kik mindig kikicsaponganak 's vétkeiket szépítgetni akarják. Mi bátorságot akarunk, nem a' nép részvétlenségét a' status dolgai 's ügyei iránt 's a' t. Bossuet azt mondja: „Az ember mozog, de Isten vezérli.“ Bár mozogjanak a' pártok, bizzanak uraim ügyünkben, mert Isten vezérli Franciaországot. (hangos tetszés a' centrumban).

Következő az átalányos viták folytatása a' követházban: Martz. 12kén még Pagét ur beszélt, szavai, azokon felül, mellyeket már említettünk, még ezek valának: „A' nép baráti társaság nyilvános volt. Ez az elkeseredés és harag napjaiban támadt, tagjai száma még sem ment 60nál többre; 's e' szót republica csak egyszer hallatták, akkor is morgás ölé azt el. Miért? mert az egyesület nyilvános volt, mert fölséges bírása az ország előtt állott. Ti feloszlattátok azt, 's ez egyetlen nyilvános társaságot ezernyi titkosá változtattátok. Nyert é az ország általa vagy vesztett? Ha vétkes véleményt hisztek valamely nyilvános társaságban, nyilatkozásaik 's cselekvéseik szemlélők felvigyázata alatt történnek, kik minden vétket megbüntetnek, 's tanuk előtt, kik azt bizonyíthatják. Titkos társaság ellenben csak kémek 's árulók által adathatik fel. Illy megbecstelenített tanúnak a' bíró hitelt nem adhat. Törvényetek az egyesülést el nem fogja rontani, tehát tehetetlen lesz, de a' nyilvános társaságokat titkosakká fogja változtatni, 's az által ártani. De ha,

ugymond továbbá, magatok jót nem tudtok tenni, vagy annak ellenszegültök, hagyjátok meg legalább azon jót, melyet mások tettek. Századok óta fenáll 16 munkás egyesület, a' convent négyet alkotott, 46 a' császárság alatt hozatott be, 's 87 a' restauratio alatt támadt. El fogja é azt polgárszerű ministerium törlelni, mi XI. Lajos, Napoleon, 's X. Károly kezeikből jöve? Azon homályban, melybe a' ministerek burkoznak, nem a' vétkes társaságokat akarják megrontani, hanem minden egyesülést, nem azért fog valakit bebörtönözni, mert vétkes, hanem mert általában valamely egyesülethez tartozik. De ezen kényuraság célját elérni nem fogja. A' leghatalmasb, a' spanyol inquisitio, a' szabadkőműves egyesületeket nem ronthatta el, a' szabadkőműveség az inquisitiot megbuktatta. Térjetez Franciaország régi szokásaira vissza, így szabadság nevében a' féktelenséget legyőzhetitek, 's igazság és ész több tekintetet adand ellenségek ellen, mint valamennyi városhajdu. Mint szabadság katonáji mellette tartozunk harczolni, de fényes nappal, a' törvények vértje vagy paizsa alatt, elleninkkel szem közt. Én a' szabadság győzedelmében hiszek, mert a' Gondviselés szándékában nyugszik az, az emberiség szerencsésjére. Müveltségünk mostani állapotjában csak a' népek intézhetik el sorsukat. A' titkos társaságok ideje elmúlt; mert ezek mindig mohók hamarkodók, 's szabadság helyett a' kényuraságot erősítik meg. Lázdások akkor történnek, ha a' nyilvános inség mérlege megtelik. Csak akkor tarthatni a' népekre számot. Utána Guizot ur lépett a' szöszékbe: „Uraim! az előttem szöszék, Anglia példáját hozta fel. Én bátorodom az 1798, 1817 's 1821ki angol parlamenti végzésekből megmutatni, hogy veszély idején a' szövetkezett társaságok a' britt birodalomban is elnyomattak. Midön azonban az előttünk fekvő kérdésbe bocsátkoznám, kérem a' kamarát, két személyes kérdés iránt hallgasson meg. Első kérdés az: „Aide toi, Dieu t'aidera“ (segíts magadon, Isten is segítend) nevű társaságot, második a' büntető törvénykönyv 291ik cikkelyét illeti. E' két tetti dolog iránt felszöszöltök, 's én teljes öszinteséggel akarok felvilágítást adni. (nagy figyelem) Uraim! 1827ben némelly barátim e' társaságot egyedül a' választási szabadság fentartására alapították, melyet az akkor létezett igazgatás cselszövények által koczkatott. Én nem tétováztam hozzá csatlakozni. A' biztosságba választattam, 's elnöke (praesese) voltam. A' választások megtörténtek, 's az Urak tudják, milly kamara jött e' választásból létre. Azon kamara, mely a' 221 felirását készíté, ama' felirást melyet én évkönyvinkben legszebb emlékek tartok, mely illő alakban a' legöszintébb érzelemmel, az ország és kamara jusait függetlenségre, a' hatalom terveinek ellenszegülésre, ünnepeyesen kívánta vissza. Ne bánja egy is, ki munkás tagja volt, ne tagadja meg senki, mert történetünk legszebb része az. A' 221 követ felirása történeti emlék, dicső, 's méltó következményeket szösz. (minden felöl: csalhatlanul) Ezen értelemben munkált akkor e' társaság, 's mig elnöke voltam, más szellem benne nem uralkodott. Azonban a' választások bevégezte után ezen egyesületekben egészen más irány mutatkozott, mely irányt a' tisztes Garnier Pagès tegnap respublicainak nevezé. Én azt tagadom, 's azt inkább fejtelenség (anarchia) szellemének, a' lázdás harczának tartom az alkotmányos iránnyal. E' harcz következménye én 's barátim kilépte volt. A' munkákban többé részt nem vettem, de társasági tag maradtam. Oka következő. Az események haladtak, 's a' jövendő már átderengett. A' Polignac ministerium szerkezetével az oppositio minden árnyékla ellenszegülésre készült. De akkor uraim a' heves oppositio örömet a' mérséklett háta mögé bútt. Barátim 's én az első soron voltunk (balról szöszatok: igen szerényen! számos szöszat: de igaz!) A' sajtó épen úgy vala, mint a' kamara. A' mérséklett oppositio az első soron állott. Illy viszonyokban is e' társaságban lelt az 1830ki zendülés, 's még egy ideig, mint belügy-ministerségi tag maradtam a' nélkül, hogy munkájában részesültem volna. Mondanom sem kell, a' társaság politikámat hangosan ócsárlotta, 's hogy ő az övénel maradt, hogy elválásunk teljes volt. Uraim! itt semmit sincs tagadnom, se társasági részvéteket, se töle váltomat. Ellenszegültem neki 1827ben a' szabadság érdekében, ellenszegültem később 's 1830ban neki 's rokoninak a' rend érdekében. Én csak azt tettem, mit a' kamara, mit Franciaország tett. E' gyülekezetben jobbadon elismerték, hogy a' veszély nem ugyanazon oldalról jö. A' megváltozott viszonyok megváltozott viseletet parancsolának. A' kamara, Franciaország 's a' választók ugyanazt tevék. E' kettős ellenszegülés, 's e' kettős süker időnk becsülete. Azon kis fel-felhevülések, melyek bennünket bizgatnak, elmulnak, rájok senki sem fog emlékezni, 's a' történetben csak azon nagy tett dolog marad

fen, hogy Franciaország, kamara, választók 's kormány se az egyes, se a' sokaság önkényét tőrni nem akarák (közös bravo) 's a' t. A' követházban martz. 14kén Lamartine, ismeretes költő, beszédében sok érdekes fordult elő. Ő magát egyik politikai párthoz sem tartozónak nyilatkoztatá, hanem egyenesen a' társashoz, melly mind a' kamarában mind az országban tömérdek nagy számu. Idegen a' multság hátralépő törekvéséhez, mint a' jelen lázasztó szenvedélyihez, egyik párt aggodalmától, a' másik haragjától mentve azon párthoz tartozik, melly a' dolgokat magokban tekintí, 's a' stathatalom formája, és személyítése felett magasodva áll. Ha e' pártot v. szempontot carlistának nevezik, ám tegyék, ő nem pirul megvallani, hogy ahoz tartozik. Napoleon, ugymond, a' helyett, hogy a' pártokat egymásra uszította volna, azokat magában egyesíteni tudta. Az országot pártokra szakadva, a' fővárost 10,000 Catilinával telve állítják, kik minden perczen készek a' társaságra rontani, 's e' gonoszt egyébbel orvoslani nem tudják, mint önkényi törvényekkel. A' társaság szerkezete homladoz? Csak hamar törvényt a' csoport csődülések ellen! A' nyilvános érzelem kicsapong, 's meredez? Törvényt sajtó ellen! Hatvanezer munkás elfoglalja Lyont, 's kimutatja azon félelmes vulkánt, melly az ipar alatt rejteng? Törvényt az egyesületek ellen! A' viritó fiatalág elméje, 's pezsgő ereje foglalatosság nélkül republicáról féktelenségről álmodozik? Törvényt az egyesülések ellen általjában! De semmi törvény a' műszorgalom-élesztésre, a' munkások felvilágítására 's nemesítésére, azon erő-tulság elfoglalására 's kielégítésére, melly a' francia ifjuságban, 's általán a' nemzetben dúl. Semmi törvénye a' gondviselésnek, a' legközelebb, legsürgetőbb jövendőnek. 'S ne csalatkozzunk, e' szemrehányás nem csak a' jelen törvény indítóit illeti, hanem valamennyi ministeri rendszert 15 év óta. Mindnyájan megelégtültek a' jelen politikájával, a' kormány-tudományt valamennyi e' talisman szóban „legyőzni“ hitte ki találva. Egy nagy nép igazgatását azonban mindnyájan a' esendőség sinormértéke után akarák szabni. 'S kormányzás ez? — Bignon ur többi közt szemére lobbantá a' kormánynak, hogy a' pártokat nem egyeztetí meg, sőt inkább a' legitimistáknak nyujt kezet a' helyett, hogy buzgó hazafiakat választana meg 's velök tartana. „Ha határinakat valaha idegen, ugy mond B. ur, megtámadná, még a' republicanus is a' monarchia

háromszínü zászlója alá sietne; — de valljon tennék e azt a' legitimisták? igen kétséges. Mihezképest először azt ohajtja: vettessék a' törvényjavaslat félre; azután csak politikai egyesületekre szoríttassék; végre csak 1836 jan. 1sőjeig tartson.

A' követházban martz. 17kén az egyesület-elleni törvény egyes ponti felett kezdének vitatkozni. Az első czikkelyre, melly 291 czikkét a' büntető törvénynek minden a' kormány által fel nem hatalmazott egyesületre kiterjeszti, négy féle kérdés nyujtatott be. Az első a' törvénytervről; második a' föltételekről szól, mellyek alatt egyesületek állhatnak, harmadik a' büntetés 's bíróságról; negyedik a' törvény tartóssága idejéről, valljon t. i. tovatartó vagy időleges legyen é az? A' törvénytervre ismét négy rendszer állított fel; némelley minden egyesületre engedelmet kívántak a' kormánytól, mások az egyesületeket bizonyos formáság (formalitas) alá akarák szorítani. A' harmadik rendszer csak a' politikai egyesületek ellen kíván engedelmet. A' negyedik végre a' kormány czikkelyére szavaz, 's azután csak némelley kivételeket javasol, p. o. vallásos, tudományos társasaságok javára, vagy azon egyesületek számára, mellyek a' só árát akarják lejobb szállítani. Legeelőször Beranger ur javaslata véteték föl, melly szerint minden egyesület bármilly számu tagból álljon is az, tartozzék a' megyeispánnak 's Párisban a' főcsendisztnak czélját, alapítójai neveit, 's fejét (chef) ugy szinte összejöveteli helyét bejelenteni. A' község birájának, vagy segédének jusa legyen a' gyűlésekben nem csak megjelenni, hanem egyszersmind a' tagokat szétosztalni 's a' t. Ki pedig így fel nem hatalmazott, vagy már feloszlott egyesülethez tartozik, bünhödjék 's a' t. Az indítvány igen heves vitára nyujtott alkalmat, még Broglie hg. 's külminister is ellene nyilatkozott. Miután 1 czikk. nagy szótöbbséggel félrevetett, Beranger ur a' többit önhényleg visszahuzta. Hasonló sorsra jutott még néhány más indítvány is. —

Párisi hir szerint a' francia révekben nagy munkásság mutatkozik, de még nem tudhatni, ha ismét angol-francia hajóssereg fog é keletre indulni. A' londoni kabinet minden módon tengeri erőt akar oda küldeni, de a' francia e' példát követni nem igen hajlik. — Londoni levelek után Talleyrand hg. 's Palmerston l. között nagy vélemény-különség látszik uralkodni most. Későbbi hírek azt gyaníttatják, hogy a' fr. kormány hajlóbb a' st.

pétervári kabinethez, mint a' londonihoz. — Párisi levél szerint Franciaországban a' ministerium szabadelmű része a' vallás szabadságát védi, a' nem szabadelmű rész pedig alázatos papokat akar, hogy velök Lajos-Fülöpnek udvarolhasson; de a' ministerium épen kancsalgó szemmel néz minden szabadságra. Az egészben, 's közönségesen a' vallásszükség öregbül inkább, hogy sem fogyna. A' szentegyházak türethőleg megtelnek, csak hogy, az öreg papság nem eléggé művelt, 's így minden szükségnek 's kívátnak megfelelni nem képes, de jó akarat mutatkozik, 's az a' legjobb. Mi az ifju papságot illeti, az előhalad.

SPANYOLORSZÁG.

A' Moniteur martz. 18ikáról a' spanyol dolgok felől következőt jelent: Colombi ur ő kátholikus fölségének a' franczia udvarnál ügyviselője, kormányától a' kivándorlott spanyol hazafiakra nézve, azon hivatalos nyilatkozást kapván, hogy a' bocsánatvégzés (amnistia) egyetlen osztály kivételével, azokéval t. i. kik Ő Fölsége jusai ellen az országba ütött seregeket vezérlették, a' többire mindegyikre kiterjesztetik: ennek következésiben említett ügyviselő tudósít minden kivándorlott hazafit, hogy hozzá, ha hazájokba visszatérni szándékoznak, utlevelért az egy kivett osztálybelieken kívül mindnyájan szabadon járulhatnak. E' hirdetés szerint, megjegyzi a' Temps, Mina, Lopez-Baños, Espinosa, Vigo 's több más general az amnistiából kirekesztve maradnak, és pedig ha vétetik, hogy társaik mint Jaureguy (El-Pastor), gen. Butron 's mások, kik 1830ban szinte fegyveres kézzel rontottak az országba, nemcsak hazatérést nyertek, de már fontos hivatalokat is viselnek, valóban a' következtelenség elég szembeszökő. — Mint fontost jelent a' Messenger, hogy a' toledo-i érsek, ki nek majd száműzetését, majd d. Carloshoz menetelét hirlélek eddig a' többi hirlapok, a' királynénak hódolat-esküjét letevé. Jelenti továbbá a' corteseket egybehívó decretumnak már a' kormánytanácsnál lételet, honnan jóváhagyás után, azonnal a' közönség tudomására fogna juttatni; — végre a' városkatona-ság gyarapodását Madridban, melyet már mult lapunkban szinte érintettünk. — A' carlositák újra erősödni kezdenek 's pontokra gyülekezni, honnan támadólag munkálhassanak. Bilbao körében most több tanyáz 10,000nél 's a' várost minden oldalról zárva tartja; szándékuk, mint látszik, arra ezélez, hogy ezen helyt magokévá tehessék 's vele a' tengerrel

összeköttetést. Butron, Sola 's El-Pastor minden seregestül menőben vannak ellenük. Navarrában az uj kormányzó Quesada egészen más (t. i. szelid) utra tért a' lecsendesítésben mint elődje Valdes. Zumalacarreguy, hitvesét, ki egy idő óta uráért fogva tartatték, szabadon visszaküldé férjéhez, 's a' többi foglyokhoz is szelidség 's kegyességgel viseltetik. Ezóta a' két fél vezérei közt gyakor közlekedések történnek a' lehető megbékülésre, üzenetek váltatnak 's alkudozások folynak; kik azonban a' spanyol characteret közelebbről isméri, Quesadának e' nagylelkűségével más részről utóbb is csak visszaélést és kijátszást sejdítenek 's jósolnak.

NÉMETORSZÁG.

Több heidelbergi, mannheimi 's karlsruhei izraelita köszönetírást küldött Sir Robert Grant-nek, a' zsidó-emancipatio fáradhatlan bajnokának Angliában (ki, mint tudva van, ezen ülés alatt is april 24re adta hírül ez iránt indítványát) következő Grant válasza ezekhez: „Heidelberg, Mannheim, 's Karlsruhe zsidó hitű lakosihoz. Uraim! Szerencsém volt mult nyáron levelöket venni, mellyben helybenhagyásukat jelentik, a' britt parlamentben a' zsidóhitűeknek polgári egyenlőséget kieszközölni törekedő fáradozásim miatt. Továbbá, miután fáradozásinak általok kelletinél többre becsültetését megköszöni, így folytatja: „Azonban meg kell vallanom, — 's bizonyára e' vallomás Uraságtokat nem fogja megsérteni, — hogy engem magasb okok vezettek, mint sem magamnak személyes tiszteletet vagy helybenhagyást nyerni ohajtás. De méltatni tudom kellőleg azon elismerés becsét is, melly, mint uraságtoké, olly tisztes már magában, 's annyi tisztes névvel diszes. Mélyen érzem az Urak jóságát, 's nagyra becsülöm helybenhagyásukat“ 's a' t. Végén azt jegyzi meg „és senki sem fog a' sükeren kételkedni, ki, mint én, minden egyoldalú 's félreértett törvény tarthatlanságától, 's az igazság 's észnek diadaláról meg van győződve. London jan. 20. 1834. Grant Robert. —

Münchenben igen beszélnek, hogy a' király ohajtásához képest nagy Károly nagyszerű terve, t. i. a' Dunának Rajnával egybekapcsolatása, már ez évi országgyűlésén szóba jövend. A' terveket ez óriás munkához Pechmann báró királyi földmérő, már elkészíté. — Frankfurtban igen szétágazó ál pénzverőket fődöztek fel.

ELEGY HIREK.

Az Indépendant brüsseli hirlapban mar-

tzius 7dikről ezeket olvashatni: „Bizonyos, Belgiumban lakó lengyel, ki Dembinski generállal kapcsolatban áll, megkért bennünket következő nyilatkozásra: Dembinski Ali szolgálatjából csak azért lépett ki, mert a' Marseilledől kiindulandó 450 lengyeltől az alkirály parancsára Aegyptusban a' befogadtatás megtagadták. Az alkirály távol, hogy D. generállal elégületlen lett volna, kilépett sajnálva fogadta el, 's Aegyptusból távozását nem tekintve 60,000 for. nyugpénzt ajánlott volna neki évenként. A' general nemes lelküségéből ez ajánlást nem fogadta el, 's nem sokára ismét Európába térend. — Naupliából írják, hogy nem sokára megjelen a' görög szabadsági harc minden hősei életírása Argyriades Miklóstól. — Ingolstadtból pedig: „A' hídfő óriási tornyai a' jobb dunaparton közelítenek bevégeztetésükhöz, 's még az idén meg fognak állásaiktól szabadulni.“ — Egy francia hirlap szerint „Bizonyos Bonnet F. C. nevű francia halt meg nem rég mint Magadascar királya 's 75 millió frankot hagyott, mely az angol bankban van letéve kamatra. Az elhunyt St. Pardouxban, Limoges megyében született. Kiknek örökösülési követlésök van e' vagyon iránt, megkéretnek, hogy ármentes levelekben Dagues-Dubois urhoz folyamodjanak Limogesban. — Martz. 6dikán megjelent egy esendbiztos több városhajdu kíséretében Solyk lengyel gen. lakásán 's Őt elfogta, papirosit pedig lefoglalta. A' general parancsot kapott, hogy Franciaországot 24 óra alatt hagyja el. — Lipséből írják: gyapju-válogatóink az ausztriai nagy szállítások miatt el vannak munkával borítva. Speck gyapju nagykereskedő még mindegyre üzi Ausztriában 's Olaszországban a' gyapju-vételt Anglia számára. — Antwerpből írják martz. 10ről, hogy Lillóbul a' hollandiak a' doeli belgákra ütöttek 9ikén éjjel kétszer. Ugy szinte a' belga hadminis-ter utasításához képest L'Olivier general parancsot adott, hogy a' belga seregek, valahányszor a' luxemburgi őrseg a' két óranyi körön túl jár, mely határ az 1831. maj. 20iki egyezés által van kitűzve, azt fegyveres erővel verje vissza. — Görögországot

1834. évben a' nemzet szükségei, szokási és erkölceinek megfelelő új törvény fogja kitüntetni. — Berlinből martzius 5dikről írják, hogy az ottani főépítőmester Otto g. királytól Görögországból megbízott az athenei kir. lakház terve készítésére. A' terv már kész, 's mint mondják a' koronaörökösnek megtetszett. E' terv szerint a' lak Akropolisra jö-
ne szemközt a' Propylaeonokkal. Fő h-
loka tengerre nézne. A' király jelenléte min-
denütt örömet épített 's a' t. — Nápolyból
írják, hogy mióta Bourmont marsal ott tar-
tózkodik, számos legitimista francia gyű-
oda. — Lucchesi gr. az ismeretes Lucchesi-
Palli nagybátyja házassága Tosi Adelaide
igen jeles énekes-asszonnyal, sok beszédre
adott alkalmat. Malibran asszonyt a' rész-
vényeken épült új társaság a' nápolyi játék-
színhez 50. előadásra 100,000 frankért sze-
gődteté. — A' Revue des deux mondes-ban
olvashatni: „Barthe ur, a' politikai egyesüle-
tek ellen javasolt törvény szerzője maga is
ezen társaságokhoz tartozott valaha, 's e' ti-
kos társaságok tagjainak utasítást adott, mi-
kép feleljenek a' restauratio törvényszékei-
nek; 's így kik az általa felhozott törvénnyel
fogva törvényszék elé fognak idéztetni, egy
úttal védelmökre is Barthe munkájából 's ke-
zéből vehetik az eszközt. — Itzehoeban (Da-
nia) Gerling János puskagyártó olly csappan-
tyús puskákat (Percussionsgewehr) talált fel,
mellyeknél a' gyújtólapba (Zündscheibe) 10.
12 süvegsét (Zündhütchen, Kapsel) tehetni,
's a' puskát mindannyiszor megtöltvén elsüt-
hetni a' nélkül, hogy a' gyújtólapra mindig
új, meg új süvegcsét kellene rakni. E' talál-
mánynak főképp a' gyalogságnál nagy hasznát
vehetni. — A' lipesei könyvtáros egyesület
csarnok v. börze-épületet (Hallengebäude) ké-
szülvén építeni, a' városi tanács arra helyet,
a' kormány pedig kamat- 's fogyaszték-alap-
ra (Tilgungsfonds) 750 Rf. ajánlott. Az e-
gész épület 30,000 Rf-ra van számítva). — A'
Lynx több brüsseli ügyvéd által aláírt tanács-
kozást közöl, mellyben meg akarják mutatni,
hogy a' belga kormánynak nincs joga az ora-
niai ház lezárt vagyont eladatni. —

A' gabona pesti piaczi ára april. 1sőjén 1834:

poz. m. vál. ar.	legjobb	közé	csökély	poz. m. vál. gar.	legjobb	közép	csöké
Tisztabuza	—	110.	—	Zab.	42 $\frac{1}{2}$	42	41 $\frac{1}{2}$
Kétszeres	—	—	—	Köles.	—	—	—
Rozs	—	—	—	Köleskása	—	—	—
Arpa	—	50 $\frac{1}{2}$	48	Kukoricza	52	51 $\frac{1}{2}$	50

Pénzkelet:

Bécs martz. 29. én középár pengő pénzben.				
Status 5 pC. kötel.	97	$\frac{5}{6}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	56 $\frac{3}{4}$
„ 4 pC.	88	$\frac{5}{6}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	56 $\frac{1}{4}$
„ 1820 ^{ki} köles.	203	$\frac{5}{6}$	Bankrészevény	1246 $\frac{1}{2}$
„ 1821 ^{ki} „	137	$\frac{1}{4}$	Cs. arany pCt. agio	—

Szerkezteti Helmezy. Nyomtatja Landerer.

A
cellar
sőbb h
nus és
Márton
zése s
toknok
számfe
mesen

M
ki leg
zsef sz
monost
regi fő
csi ker
febr. 2
ván ka
hoz ká
zófi pl
mesen
rián ur
polnája
24iki l
ki ugy
prepos

F
delután
ban a'
— ma

T
(igazán
beriség
zetes
gész i
Hazára
létre.
kórház
lott; e
vekedé
hének
volna:
főlépít
zók se
si költ
tékkal